

Prof. univ. dr. MARIUS BĂCESCU

Prof. univ. dr. ANGELICA BĂCESCU- CĂRBUNARU

Lector. univ. dr. MONICA CONDRUZ- BĂCESCU

**ANGAJAREA ȘI RĂSPUNDEREA
MACROECONOMICĂ ÎN
ROMÂNIA**

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România

București, 2012

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România

Adresa: Splaiul Independenței, nr. 54, sectorul 5, cod 050094,
București, România editura.aosr@gmail.com, www.aosr.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BĂCESCU, MARIUS

Angajarea și răspunderea macroeconomică în România / prof.
univ. dr. Marius Băcescu, prof. univ. dr. Angelica Băcescu-Cărbunaru,
lector univ. dr. Monica Condruz-Băcescu. - București : Editura Academiei
Oamenilor de Știință din România, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-8371-67-2

I. Băcescu-Cărbunaru, Angelica

II. Condruz-Băcescu, Monica

330.101.541

Șef serviciu: ing. Mihail Căruțașu

Tehnoredactor:ing. Ioan Balint

Tehnoredactor: prof. Andrei Petrescu, drd.

Tehnoredactor: asist. cerc. Gabriela Petrescu

Tuturor politicienilor care doresc

să devină oameni politici

PRIMA VERBA

Există situații în viața unor oameni când, pentru a-și împăca conștiința, trebuie să facă ceea ce împrejurările date îi impun să facă, chiar dacă nu ar fi vrut să ajungă în această postură. Pentru ca singura armă de care dispunem este condeiul, am considerat că este de datoria noastră să scriem această carte, care exprimă, pe de o parte, *disperarea* omului de știință în fața a 22 ani de declin incredibil și nemeritat al situației economico-sociale a României, și pe de altă parte, să exprime *speranța* acestuia în oprirea urgentă a declinului și revigorarea rapidă a întregii economii, la nivelul potențialului uman și material de care dispune.

Suntem convinși că omul de știință există doar pentru a căuta *adevărul* și de aceea, am hotărât să acționăm ca un om de gândire și să gândim ca un om de acțiune. Nu știm în ce măsură am reușit, știut fiind că îți trebuie de zece ori mai mult spirit să-ți redai ideile decât să le ai. Prima parte a cărții, *intitulată "Ce trebuie să știe guvernanții"* a fost elaborată sub crezul că adevărul este cel mai prețios dintre toate bunurile, că fără el omul este orb și că adevărul este ochiul rațiunii. Ca atare, am considerat că guvernanții trebuie să știe că există o relație strânsă între performanța și încrederea guvernamentală a populației. Am considerat, de asemenea că guvernanții trebuie să cunoască foarte bine realitatea românească în pragul mileniului III, pentru a înțelege ce au de făcut pentru a salva țara de la o posibilă catastrofă. *Anarhia* existentă în România la cumpăna dintre mileniul II și III dă impresia că această țară trăiește fără guvernare și fără legi sau că nu poate fi guvernată, că prezentul anarhic este singura proiecție legitimă a trecutului.

Pentru ca viitorul României să nu fie doar o continuare a trecutului, ci o notificare a acestuia și o urmare necesară și inteligentă a prezentului, am încercat să dăm o serie de *soluții* pentru schimbarea manierei de guvernare, pentru perfecționarea sistemului bugetului de stat, pentru desființarea monopolurilor serviciilor publice, pentru perfecționarea politicii de personal și a sistemului de asistență socială etc. De asemenea, am sugerat o serie de

soluții pentru redresarea economiei reale (a producției de bunuri și servicii), deoarece aceasta este principala condiție de eliminare a sărăciei, care s-a dovedit a fi mama fărâdelelor, al căror tată este întunericul minții.

În finalul primei părți am considerat de cuviință că guvernarea trebuie să cunoască, pe de o parte, discordanța între interesele organismelor financiare internaționale (în special ale F.M.I.) și interesele naționale ale României iar, pe de altă parte, care sunt efectele globalizării asupra economiei românești aflată în derivă.

Partea a II-a a cărții, intitulată "*Angajamentele guvernamentale*" dorește să demonstreze că așa nu se mai poate continua și că guvernarea trebuie să-și asume angajamente și răspunderi precise pe perioada cât conduc treburile țării iar, în final, să răspundă *contravențional sau chiar penal* pentru realizarea acestor angajamente. Această parte a cărții, de fapt, are un dublu scop:

- să schițeze și să structureze *Raportul concret asupra stării națiunii*, pe care trebuie să îl dea *vechea guvernare* și pe baza căruia să preia gestiunea noua guvernare;

- pe baza raportului amintit, *noua guvernare* să-și stabilească concret și precis obiectivele de progres economic și social pe care se angajează să le realizeze pe perioada mandatului electoral încredințat de popor, adică să-și stabilească *Programul de guvernare*, pe baza cărora va da raportul asupra stării națiunii la sfârșitul mandatului electoral.

Numai organizând eficient sistemul de guvernare și atașându-i *măsurile dure de răspundere contravențională și penală* corespunzătoare prevăzute de lege, vom putea diminua cât mai mult suferința acestui popor, adică vom putea realiza progresul dorit.

Cartea se adresează, în primul rând, *parlamentarilor și guvernărilor*, indiferent de culoarea lor politică, precum și tuturor funcționarilor publici din această țară. Cartea este adresată, în aceeași măsură, *studenților* din învățământul economic, studenților ce studiază științele politice și administrative, studenților de la facultățile de drept, de sociologie sau de filosofie, precum și tuturor celorlalți studenți de la

cursurile de zi, la distanță sau postuniversitare, interesați să înțeleagă rațiunea și eficiența actului de guvernare.

În sfârșit, cartea se adresează *publicului larg*, care este alegătorul guvernanților și contribuabilul care asigură resursele pentru buna desfășurare a actului de guvernare, public ce trebuie să facă din actul electoral un act conștient și responsabil.

Încheiem aceste rânduri prin a manifesta cel mai drept și mai dulce dintre sentimente, care este recunoștința, față de prof. univ. dr. general (r) Vasile Căndea, Președintele Academiei Oamenilor de Știință din România, pentru că a promovat și promovează continuu, fără prejudecăți, progresul în știință, în general și în știința economică, în special, precum și față de Editura Academiei Oamenilor de Știință din România pentru efortul material și uman, pe care îl face în permanență pentru renașterea și promovarea tuturor științelor, pentru renașterea României și a românilor, pentru deșteptarea conștiinței noastre naționale.

ianuarie 2012

prof. univ. dr. Marius Băcescu

Membru titular - fondator al Academiei Oamenilor de Știință din România,
Copreședintele al Comisiei de Cibernetică a Academiei Române

CUPRINS

Prima Verba	5
Cuprins	8
Guvernarea și guvernele (în loc de introducere)	13
PARTEA I	
CE TREBUIE SĂ ȘTIE GUVERNANȚII	16
Capitolul 1	
Performanța și încrederea guvernamentală	17
Capitolul 2	
Realitatea românească în pragul mileniului III	24
2.1. Există o strategie a prăbușirii economiei românești	25
2.2. Dimensiuni cantitative și calitative ale involuției economice ...	28
2.3. Rezultatele tranziției: sărăcie și insecuritate economică	31
Capitolul 3	
Ce-i de făcut?	34
3.1. Stabilitate macroeconomică	34
3.2. Dezvoltarea și capitalizarea IMM-urilor	35
3.3. Revigorarea agriculturii, silviculturii și industriei alimentare..	36
3.4. Îmbunătățirea sistemului de creditare	37
3.5. Restructurare și privatizare	38
3.6. Echilibrarea balanței comerciale	39
3.7. Relaxare fiscală și reorganizarea producției	41
3.8. Reducerea deficitului bugetar și birocrăției guvernamentale ...	43
3.9. Perfecționarea sistemului bancar	44
3.10. Reducerea deficitului balanței de plăți	45
Capitolul 4	
Trebuie schimbată maniera de guvernare	46
4.1. Actuala guvernare este scumpă și deficientă	46
4.2. Să trecem la o nouă guvernare efectivă, eficientă și responsabilă .	50

4.3.	Cel mai bun guvern este acela care are simțul să aleagă oamenii potriviți	52
4.4.	Calitatea și eficacitatea actului guvernamental	54
Capitolul 5 –		
	Sistemul bugetului de stat trebuie perfecționat	57
5.1.	Bugetul de stat – documentul politic principal al guvernului ..	57
5.2.	Deficiențe ale sistemului actual al bugetului de stat	57
5.3.	Propuneri de perfecționare a sistemului bugetului de stat	58
5.4.	Reducerea birocrăției prin perfecționarea managementului guvernamental	60
Capitolul 6		
	Monopolurile serviciilor publice trebuie desființate	63
6.1.	Monopolurile asigură o slabă servire a clienților	63
6.2.	Desființarea monopolurilor și introducerea concurenței în sistemul serviciilor publice	65
Capitolul 7		
	Politica de personal trebuie liberalizată și simplificată	69
7.1.	Neperformanța guvernării costă scump	69
7.2.	Simplificarea și liberalizarea politicii de personal	70
7.3.	Realizarea unei guvernări antreprenoriale, responsabile și inovatoare	73
Capitolul 8 –		
	Sistemul de asistență socială și transferurile intergeneraționale	76
8.1.	Asistența socială ca transfer intergenerațional	76
8.2.	Transferurile intergeneraționale datorate creșterii populației ..	77
8.3.	Transferurile intergeneraționale datorate creșterii veniturilor..	77
8.4.	Transferurile intergeneraționale datorate procesului politic	78
8.5.	Argumente economice pro și contra actualului sistem de asistență socială	78
Capitolul 9		
	F.M.I. și interesele naționale ale româniei	81
9.1.	Memorandumul convenit de România cu F.M.I. este anticonstituțional	81
9.2.	Cum contribuie F.M.I. la prăbușirea economiei românești	83

Capitolul 10	
Efectele globalizării asupra economiei românești	89
10.1. Globalizarea în locul colonialismului?	89
10.2. Ce presupune globalizarea pentru România?	90
10.3. Este România pregătită pentru procesul globalizării?.....	91
Capitolul 11	
Necesitatea unei guvernări bazate pe obiective dinamice și evaluabile	95
11.1. Nevoia de șefi mai puternici cu arie de control mai mare	95
11.2. Nevoia de concentrare pe rezultate, nu pe cheltuieli.....	96
11.3. Nevoia de planuri de performanță cu obiective mobile	98
11.4. Reușita guvernării centrale depinde de reușita guvernării locale.....	99
Capitolul 12	
Informatica – instrument esențial al unei guvernări eficiente	102
12.1. Necesitatea unui nou tip de salariat guvernamental	102
12.2. Guvernanți cu o instruire îngustă și superficială	102
12.3. Instruirea în tehnologia informatică – obiectiv major al guvernării	104
12.4. Funcționarii guvernamentali și informația financiară	116
Capitolul 13	
Managementul calității guvernării	109
13.1. Satisfacția clientului depinde de satisfacția salariatului guvernamental	109
13.2. Nevoia unui parteneriat muncă-management	110
13.3. Necesitatea stabilirii unei strategii de managementul calității guvernării	112
13.4. Concluzii	114
Capitolul 14	
Unele considerații privind filosofia managementului guvernamental	115

PARTEA a II-a

ANGAJAMENTELE MACROECONOMICE

ANGAJAMENTELE MACROECONOMICE ALE GUVERNANȚILOR.....	122
Capitolul 15	
Angajarea în ceea ce privește populația țării	123
Capitolul 16	
Angajarea în domeniul sănătății populației	125
Capitolul 17	
Angajarea în ceea ce privește forța de muncă	127
Capitolul 18	
Angajarea în ceea ce privește veniturile populației	130
Capitolul 19	
Angajarea în ceea ce privește cheltuielile și consumul populației...	132
Capitolul 20	
Angajarea în ceea ce privește domeniul protecției, asigurării și asistenței sociale	134
Capitolul 21	
Angajarea în domeniul învățământului	136
Capitolul 22	
Angajarea în domeniul cercetării-dezvoltării	139
Capitolul 23	
Angajarea în domeniul culturii.....	141
Capitolul 24	
Angajarea privind investițiile și agenții economico-sociali activi	143
Capitolul 25	
Angajarea în domeniul agriculturii și silviculturii	146
Capitolul 26	
Angajarea în domeniul industriei și construcțiilor	148

Capitolul 27	
Angajarea în domeniul transporturilor și comunicațiilor	150
Capitolul 28	
Angajarea în domeniul comerțului	153
Capitolul 29	
Angajarea în domeniul turismului.....	156
Capitolul 30	
Angajarea în domeniul prețurilor	158
Capitolul 31	
Angajarea în domeniul rezultatelor macroeconomice	160
Capitolul 32	
Angajarea în ceea ce privește dezvoltarea economico-socială teritorială	163
Capitolul 33	
Angajarea în domeniul finanțelor	165
Capitolul 34	
Angajarea în domeniul justiției și stării infracționale	167
Capitolul 35	
Angajarea în domeniul elementelor de comparabilitate internațională	169
Capitolul 36	
Angajarea în ceea ce privește problemele globale ale omenirii...	172
<i>PARTEA a III-a</i>	
<i>RĂSPUNDEREA GUVERNAMENTALĂ</i>	
<i>CONTRAVENȚIONALĂ ȘI PENALĂ</i>	175
BIBLIOGRAFIE	183
CONTENTS	190

150 "Cred că, în general, cu politicieni săraci
153 nu se poate guverna corect o țară."
(Marius Băcescu)

156 GUVERNAREA ȘI GUVERNELE

158 (În loc de introducere)

160 "Guvernarea este o activitate a
163 rațiunii și inteligenței."
(Jacques - Benigne Bossuet,
1627 - 1704, prelat, orator
și scriitor francez).

"Guvernele cad prin aceleași
mijloace prin care ajung la putere"
(Titu Maiorescu, 1840- 1917,
estetician, critic literar și
om politic român).

165 Fiecare națiune are dreptul să-și aleagă *forma sa de guvernământ* pe
167 care o consideră cea mai potrivită. Pentru aceasta este necesar să nu ne
împiedicăm de *strigătele oamenilor trecutului* și să procedăm cu curaj și
energie la o organizare statală potrivită cu trebuințele actuale ale națiunii și
cu ideile secolului XXI în care intrăm. Să nu lăsăm *ideile strâmbe* să ne
conducă pe o cale strâmbă, deoarece suntem cu toții fii ai aceleași epoci,
care cu toții luptăm pentru aceleași idei. Pentru ideile mari și potrivite
69 pentru țara noastră, merită să ne riscăm chiar și numele, numai țara să
progreseze.

72 Să căutăm să îndreptăm ce este rău și nicidecum să ne ținem de
împărțirea *viselor și iluziilor politice*.

75 Poporul roman dorește să fie independent pentru că vrea să-și
trăiască viața așa cum dorește, alături de alte state independente, pentru că
de sute de ani sângele soldaților noștri a făcut România independentă. Noi
83 nu dorim ca independența să ne fie dată de altcineva, ci să fie obținută de
noi, tocmai pentru a demonstra că o datorăm nu străinilor, ci nouă, sângelui
90 vărsat pe câmpul de luptă de acest popor. Numai dacă vom ajunge să *ni se*

recunoască independența, vom putea să ne mișcăm în toată libertatea noastră. Noi nu dorim să amenințăm pe nimeni, dar trebuie să ne apărăm independența. Noi vrem să fim o națiune stăpână pe soarta ei, lucru îndreptățit tocmai de poziția geostrategică pe care o ocupăm în Europa.

Guvernarea este totdeauna perpetuă, pe când guvernele sunt muritoare ca și oamenii. Treburile țării însă se cârmuiesc prin politicieni și miniștri, care sunt datori să dea socoteală de actele lor celor ce i-au ales. Totodată, mai cred că, în general, cu politicieni săraci nu se poate guverna corect o țară. Ca unul care face parte din guvern, *ministrul* trebuie să urmeze simțămintele generale ale țării, să guverneze totdeauna de aproape nu de departe. El trebuie să știe că guvernul, ca instituție, este totdeauna perpetuu și numai persoanele se schimbă.

Orice gospodar, după ce și-a făcut gardul se ocupă și de gospodărie. *Gospodarul țării*, trebuie să fie guvernul iar un bun gospodar caută, pe cât e posibil, ca moșia (țara) să-i dea un venit cât mai mare. Pentru aceasta *guvernul* nu trebuie să abuzeze de putere și de legi în mod brutal. În caz contrar, poporul este îndreptățit să se opună cu puterea fizică.

Guvernele sunt făcute pentru popoare și nu popoarele pentru guverne. Guvernele nu se pot întări cu corupți și necinstiți, ci cu *oameni cu virtuți*, cu *oameni luminați*. Guvernul care cheamă în ajutor elemente sărace de virtute, vor pieri tocmai cu ajutorul acestora. *Oamenii cu principii* consolidează guvernul pe când cu *oameni de favoruri*, dornici de mărire, nici un guvern nu poate exista. Nimic nu este mai periculos pentru un stat care dorește să se organizeze, decât a da frâiele guvernului în mâinile *parveniților*.

Istoria demonstrează că *guvernele cad* prin aceleași mijloace prin care au ajuns la putere. Ca atare, guvernele care se pun de-a curmezișul dorințelor unei întregi națiuni, care permit arbitrariuri flagrante, care vor să forțeze chiar conștiința cetățenilor, călcând legi și instituții, nu mai pot pretinde respect și supunere de la poporul ce le nesocotesc.

Fiind o *activitate a rațiunii și inteligenței*, a guverna înseamnă, pe de o parte, a alege și, pe de altă parte, a rezista, chiar dacă uneori nemulțumește. *Guvernarea* reprezintă voința îndeplinită de unul singur sau

de mai mulți, în virtutea unor legi pe care le-am promulgat toți. De aceea *guvernarea este și o artă*, adică arta de a fi cinstit, arta de a disciplina apetiturile pentru a face posibilă viața în societate, arta de a menține balanța justiției egală pentru toți, adică cea mai nobilă și cea mai dificilă dintre arte.

Popoarele își aleg conducătorii tocmai pentru a le apăra libertatea și nu pentru a-i înrobi. *A conduce un popor* presupune a-i arăta viitorul mai mult sau mai puțin plăcut. În guvernare nu este prea mult loc de sentimentalisme iar, așa cum spunea Napoleon, inima omului de stat trebuie să se afle în capul său. *Democrația* presupune conducerea poporului de către popor, iar *suveranitatea națională* presupune ca poporul să-și exercite fără piedici suveranitatea.

Într-un guvern bine constituit, *poporul este adevăratul suveran*, stăpân absolut al națiunii; lui îi aparține în mod esențial *autoritatea supremă*, și numai de la el emană toate puterile, toate privilegiile, toate prerogativele. *Poporul este pământul viu al patriei*, este comunitatea ce nu are decât un singur suflet și o singură istorie. De la el pornește tot ceea ce urcă; la el se întoarce tot ceea ce coboară.

Regimul care nu înțelege acest lucru, va lăsa masele pradă nevoilor și șomajului, foametei și ruinei, devenind în final un *regim condamnat și care trebuie să dispară*.

Autorii

Partea I

**CE TREBUIE SĂ ȘTIE
GUVERNANȚII?**

Capitolul 1

PERFORMANȚA ȘI ÎNCREDEREA GUVERNAMENTALĂ

*"Încrederea este o plantă delicată care,
atunci când e distrusă, nu mai renaște curând"*
[Otto von Bismarck, 1815-1898, om politic german]

Spre deosebire de țările în care societatea capitalistă este consolidată, în țările în tranziție *guvernul* își asumă rolul conducător al proceselor reformatoare care, în general, au efecte sociale mai puțin plăcute. Oamenii judecă *performanțele guvernului* după nivelul de trai, în special, și după calitatea vieții, în general. În fața lor, *executivul* este responsabil pentru majoritatea dificultăților și succeselor pe care ei le au în viața de zi cu zi, iar politica economică a guvernului și așteptările față de rezultatele acesteia reprezintă o bază importantă pentru *încrederea în guvern*.

Încrederea în orice guvern depinde, în principal, de o serie de factori, dintre care cei mai importanți sunt:

- aprecierea direcției în care merg lucrurile;
- așteptările față de rezultatele politicii economice;
- aprecierea performanțelor guvernului;
- relațiile cu instituțiile statului;
- efectele măsurilor ce se iau la nivel central asupra fiecărei persoane etc.

Prin urmare, cu cât *performanțele guvernării* sunt mai mari, cu atât *încrederea în guvern* crește și invers. Oamenii vor *construcții instituționale* cât mai tangibile și transparente, în care schimbările să se realizeze rapid, în intervale scurte. Oamenii vor *democrație reală* dar dificultățile democrației reale depind mai puțin de existența instituțiilor statului și mai mult de funcționarea lor. Ei se întreabă în permanență dacă cei ce guvernează au capacitatea de a mobiliza resursele sociale, materiale și umane care să sprijine *reforma* și dacă aceste resurse sunt suficiente pentru a atinge scopurile propuse.

Înainte de 1989, toate deciziile se luau în unanimitate, deși întotdeauna aproape nimeni nu era de acord. Singurul moment în care vechiul regim a reușit să producă o unanimitate sinceră și absolută a fost cel al căderii sale.

După 1989 a început o eră nouă în ceea ce privește relația dintre cetățean, spațiul public și stat. Individul a devenit un actor social semnificativ și nu mai este o simplă marionetă.

Cea mai importantă schimbare pe care a adus-o decembrie 1989 în societatea românească a fost *libertatea individului* de a-și exterioriza convingerile, de a contesta, libertatea exercitată uneori până în pragul anarhiei. Drept urmare, *relația individ-stat* s-a schimbat brusc. S-a redus săptămâna de lucru, au crescut veniturile și s-a înrădăcinat la mulți ideea că putem trăi mai bine muncind mai puțin. În aceste condiții *statul totalitar* a murit, fiind înlocuit cu un *paternalism* inițial generos, dar care apoi s-a dovedit iresponsabil.

Indiferent de calea prin care se realizează economia de piață, aceasta presupune un *mediu concurențial* în care beneficiile trebuie să fie direct proporționale atât cu efortul, cât și cu riscul investit. *Statul* are datoria să supravegheze regulile jocului. Constituirea *competiției economice* trebuie să pornească de la individ iar statul nu poate decât să garanteze șanse egale pentru fiecare de a intra în această competiție, sprijinind pe cei ingenioși, pe cei dispuși să creeze valoare economică. Orice inițiativă într-o economie bazată pe cerere și ofertă implică incertitudine și deci un anumit grad de risc. Stimularea *inițiativei particulare autohtone* presupune, în esență, încurajarea *comportamentului de economisire*, adică de reducere a consumului și de capitalizare a banilor, precum și a *comportamentului de investire*, adică de disponibilizare a unei părți din capital în așteptarea unui profit. Statul poate garanta doar șanse egale pentru toți cei dispuși să-și asume riscul de a câștiga sau de a pierde.

Putem deci afirma că asumarea *riscului economic* reprezintă o sursă importantă pentru reformă, iar efectele reformei economice au gradul cel mai înalt de incertitudine pentru individ. Poate părea paradoxal, dar construcția unui *mediu eficient* nu se bazează pe un efort colectiv, ci pe

ambii și decizii individuale iar *bunăstarea economică* a tuturor este un efect secundar al competiției indivizilor pentru bunăstare.

Suținerea reformei economice trebuie să fie asociată cu atitudinea pozitivă față de *economia de piață*, față de *privatizare* și față de schimbarea structurii de proprietate. Putem afirma deci că susținerea reformei economice se asociază cu modernitatea, iar privatizarea se asociază cu creșterea bunăstării personale.

Acordul cu economia de piață presupune o bună înțelegere a necesității schimbării structurii de proprietate, atât printr-o *privatizare* mai rapidă, cât și prin stimularea *inițiativei particulare*, chiar și în domenii până acum necontrolate de stat.

Capitalismul este mai mult decât un sistem economic. El este în egală măsură, sau chiar în primul rând, un *model cultural*, deoarece presupune o serie de elemente normativ - axiologice specifice unei *mentalități capitaliste*, dintre care amintim :

- responsabilitatea asociată libertății individuale;
- valorizarea pozitivă a inițiativei antreprenoriale private;
- accelerarea riscului etc.

Românii sunt favorabili economiei de piață, lucru ce este o premisă pozitivă pentru succesul reformei, iar când vorbesc despre *economia de piață*, raportarea se face la economia unor state dezvoltate care asigură populației un nivel de trai ridicat. Totodată ei ignoră faptul că acest tip de economie există și în alte țări capitaliste, al căror nivel general de prosperitate este mult mai redus. De asemenea, nu țin cont de faptul că *valorile fundamentale* ale unei economii de piață formează *structura generală a societății*, care nu poate evolua decât lent, iar schimbarea profundă a instituțiilor și personalității indivizilor nu se poate face în mai puțin de o generație.

Nu trebuie de asemenea să uităm de aspectul inițial al valorilor unei societăți, aspect care, în ceea ce privește tranziția, este important din cel puțin două privințe:

- decalajul între *ritmurile schimbării sociale* în structurile obiective ale societății și *dinamica valorilor* poate genera reacții cum ar fi:

creșterea soluțiilor de ordin fantasmatic, creșterea anxietății, creșterea ostilității și tulburărilor sociale etc;

- această inerție face ca opinia publică să dorească trecerea la economia de piață, deci să dorească schimbarea, dar să respingă principalele schimbări și, în primul rând, privatizarea.

Avem, deci, deseori de a face cu acest paradox în care ne dorim economie de piață gestionată de stat, paralel cu o *privatizare fără întreprinzători particulari*. Asta înseamnă că, deseori, dorim să fim liberi, dar statul să rămână gestionarul responsabilității noastre. Neîncrederea în întreprinderile private și în întreprinzători este cel mai veridic indicator al fragilității opțiunii pentru economia de piață, lucru ce se datorează în primul rând realizării în mod necinstit a privatizării, sau contestării unor *comportamente antreprenoriale* considerate ilegite.

Este, deci, evident paradoxul că, uneori, vrem să construim economia de piață pentru a scăpa de sărăcie, dar sărăcia este cea care ne împiedică să construim această economie. De aceea, numai sectorul privat poate crea un efect generator de *mentalitate* capitalistă, indiferent de nivelul bunăstării.

Privatizarea este un proces complex și de durată, care are atât costuri cât și beneficii iar *ritmul privatizării* este de multe ori mai important decât privatizarea în sine, din cel puțin două motive:

- retragerea cât mai rapidă a statului din administrarea întreprinderilor stopează pierderile și pune bazele unei *economii bazate pe competiție*;
- un număr mare de șomeri înseamnă un efort mai mare din partea societății pentru susținerea acestora, fără a mai aminti de *implicațiile derivate ale șomajului*: infraționalitatea, degradarea socială, emigrația creierelor etc.

Un ritm mai lent al privatizării înseamnă păstrarea *echilibrelor sociale* prin schimbări în doze mai mici, lucru ce face ca beneficiile procesului să apară mai greu, dar efectele secundare să poată fi atent controlate. Un ritm mai alert al privatizării înseamnă suferințe mai mari într-un termen scurt, dar și apariția mai rapidă a efectelor benefice.